7.3 प्रजातांत्रिकी शिक्षा राष्ट्रियैकता च

राष्ट्रियैकताया अर्थः

- देश- प्रेम ,देश भक्तिः, राष्ट्रहिताय समर्पणं,
- राष्ट्रविषये चिंतनं, कर्तव्यनिर्वहणं भावना एव राष्ट्रियैकता इति वर्तते।

परिभाषा

- 1 . राष्ट्रियैकतासम्मेलनम् (1961)
- राष्ट्रियैकता जनानां हृदयेषु एकता, संगठनम् एवं
- सन्निकटतायाः भावना ,सामान्यनागरिकतायाः भावना तथा राष्ट्रं प्रति भक्तिभावनायाः विकासः कर्तुं शक्यते।
- 2. J.S. बेदी महोदयः
- देशस्य विभिन्नराज्यानां व्यक्तीनाम् आर्थिक- सामाजिक- सांस्कृतिक एवं भाषाविषयकविभिन्नताः वांछनीय सीमायाः अंतर्गते स्थापनम् एवं तासु भारतीय एकतायाः समाविष्टं वर्तते।

राष्ट्रैकता बाधकानि तत्परिहाराश्च

- 1.क्षेत्रीयता
- 2.जातीयताभेदः
- 3.सांप्रदायिकता
- 4.भाषावादः
- 5.राजनैतिकभ्रष्टाचारः
- 6. आजीविकाह्रासः

राष्ट्रियैकता शिक्षा च

- 1.शिक्षा द्वारा बालकेषु समुचितसंवेगानां विकासःभवेयुः
- येन ते स्वसंस्कृत्याः महत्वं जानीयुः।
- 2.पाठ्यक्रमे भारतीय इतिहासस्य स्थानं स्यात्।
- 3.पाठ्यपुस्तकेषु राष्ट्रियैकताया अध्यायाःसमायोजनीयाः।
- 4. बालचरसंघ एनसीसी, एनएसएस इत्यादियोजनानां विद्यालये तथा महाविद्यालये अनिवार्यरूपेण संपादन कर्तव्यम्।

- 5.त्रि-भाषासूत्रे मातृभाषा –आंग्लभाषा- हिंदीभाषाश्च स्युः,
- राष्ट्रभाषात्वेन हिंदीजनाःस्वीकुर्युः तदर्थं मैत्रीपूर्णव्यवहारेण
- राष्ट्रस्य सर्वस्मिन् भागे हिंदीभाषा विस्ताराय प्रयत्नं कुर्युः।
- 6.नागरिककुशलतायाःप्रशिक्षणं प्रदेयम्।
- 7. समये- समये विचारगोष्ठीनाम्, अध्ययनगोष्ठीनां व्यवस्था भवेत् ।

एकता से हमारा अस्तित्व कायम रहता है, विभाजन से हमारा पतन होता है.

- जॉन डिकिन्सन

धन्यवादः

डॉ. रेखा शर्मा
सहायकाचार्या
(शिक्षाशास्त्रविभागः)
राष्ट्रिय -संस्कृत –संस्थानम्
जयपुरपरिसरः